

Informatizacija u hitnoj službi

Ana Petričko

Zdravstveno veleučilište, Diplomski specijalistički studij Menadžment u sestrinstvu, Zagreb, Hrvatska

e-pošta: ana.petricko@gmail.com

U okviru stalne nadogradnje informacijske infrastrukture Zavoda za hitnu medicinu Grada Zagreba 2009. godine pušten je u rad novi ICT sustav temeljen na novoj tehnološkoj platformi u skladu sa svjetskim standardima koji se rabe za *mission critical* sustave. Novi informacijski sustav sastoji se od nekoliko osnovnih modula, a podaci koji se prikupljaju iz svih segmenata poslovnih procesa u centralni sustav Zavoda mogu se koristiti za analizu i obračun svih pruženih usluga te konačne izvještaje o poslovanju Zavoda. Okosnica cijelokupnog sustava je prijamno-dojavna jedinica, a modul prijamno-dojavne jedinice se sastoji od dva dijela: prijama poziva i disponiranja istih. Najveća novost u informacijskom sustavu koja pridonosi učinkovitijem radu HMP je ePCR (electronic Patient Care Record) sustav koji se koristi u vozilima HMP na terenu, putem kojeg se svi relevantni podaci o intervenciji i pacijentu upisuju izravno u računala u vozilima (toughbook) te se pacijentu ili bolnici predaje ispisani karton umjesto, do sada, ručno popunjenog obrasca. Svi podaci uneseni na terenu automatski se, po zaključenju slučaja, trenutačno šalju u centralni sustav, a potom u obradu po potrebi. Puštanjem u rad ovog novog sustava otvorena je mogućnost povezivanja s drugim zdravstvenim ustanovama i Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje čime su stvoreni uvjeti za postojanje jedinstvene baze podataka u cilju što kvalitetnije, brže i točnije izmjene podataka vezanih uz pojedinog pacijenta. Klinička bolnica „Sv. Duh“ prva je bolnica u Zagrebu koja je uz pomoć aplikacije CareMonx eTriage izravno povezana s timovima HMP Zavoda na terenu. Liječnici u hitnom bolničkom prijemu imaju mogućnost primanja podataka o pacijentu i prije njegovog dolaska, čime je omogućen adekvatan prijam i kvalitetnije zbrinjavanje kritično bolesnog pacijenta.

Ključne riječi: prijem i trijaža poziva; disponiranje; elektronički ispis nalaza (kartona) za pacijenta

Uvod

Informatizacija u Zavodu za hitnu medicinu Grada Zagreba počela je 2002. godine kada je pušten u rad prvi informatički i komunikacijski sustav prijamno – dojavne jedinice. Tadašnje programsko rješenje imalo je različitih nedostataka. Ponajprije, nije bilo sveobuhvatno, odnosno nije pružalo mogućnost evidencije svih medicinskih i nemedicinskih podataka o uslugama i korisnicima usluga. Sustav je financiran kreditom Svjetske banke Ministarstva zdravlja.

Sustav je djelomično unaprijeđen 2004. godine, kada je sredstvima Zavoda izrađen i pušten u rad paralelni informatički sustav namijenjen naknadnom unosu podataka zabilježenih na terenu. Godine 2007. u povodu 100.-te godišnjice postojanja hitne medicinske pomoći u Zagrebu, počela je gradnja novog objekta u Heinzelovoj 88, gdje se danas nalazi Zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba.

Paralelno s izgradnjom objekta, radilo se i na novom, sveobuhvatnom informacijskom sustavu, ne samo za potrebe prijamno – dojavne jedinice, nego za potrebe rada i poslovanja Zavoda u svim segmentima poslovnih procesa. U okviru nastavka neprekidne nadogradnje informacijske infrastrukture u rad je pušten novi veliki i kompleksni ICT sustav u koji je

uključeno više isporučitelja programskih rješenja PSE poslovne komunikacije d.o.o. (SIEMENS, GISDATA, SALVITA MEDICAL i STORM). Cijeli sustav je povezan kao jedna cjelina koja prema krajnjem korisniku ne stvara prepreke prilikom prelaska iz sustava u sustav jer su povezani u svim točkama gdje je to potrebno, a razmjena podataka je trenutna.

Novi informacijski sustav temeljen je na novoj tehnološkoj platformi u skladu sa svjetskim standardima koji se rabe za *mission critical sustave*. Najznačajnija novost u tom informacijskom sustavu je *ePCR (electronic Patient Care Record)* sustav koji se koristi u vozilima HMP na terenu, putem kojeg se svi relevantni podaci o intervenciji i pacijentu upisuju izravno u računala u vozilima te se pacijentu predaje ispisani karton umjesto, do sada, ručno popunjenog obrasca.

Novi informacijski sustav Zavoda sastoji se od nekoliko osnovnih modula:

- planer rasporeda,
- ambulanta i laboratorij, - prijamno – dojavna jedinica,
- ePCR u vozilima HMP,
- naknadni unos poziva,
- analitika i izvještavanje,
- materijalno-financijski računovodstveni sustav,
- tehnička služba,
- modul izvanredna stanja.

Svi podaci koji su uneseni na terenu automatski se po zaključenju slučaja trenutno šalju u centralni sustav, a u modulu „Analitike i izvještavanja“ uzimaju u obzir sve pružene usluge (hitna medicinska pomoć, sanitetski prijevoz, dijalize, vanjski prijevozi, usluge u ambulanti i laboratoriju).

Prijamno-dojavna jedinica

Prijamno-dojavna jedinica je okosnica cjelokupnog sustava. U ovom se modulu zaprimaju hitni pozivi za liječničke intervencije kao i pozivi za sanitetske prijevoze i dijalize.

Sastoji se od dva dijela:

1. prijema poziva,
2. disponiranja terenskim timovima (dispatching).

Zaposlenici prijamno-dojavne jedinice su:

- 2 liječnika s najmanje tri godine radnog iskustva na terenu za zaprimanje hitnih poziva za liječničku intervenciju,
- 2 medicinska tehničara na radnom mjestu disponenta, od toga jedan za hitnu medicinsku pomoć, a drugi za sanitetski prijevoz. Disponenti su djelatnici s dugogodišnjim iskustvom rada na terenu, s velikom sposobnošću procjene bitnih podataka, kako za pojedinu intervenciju, tako i za nadzor ukupnog stanja na terenu,
- 2 medicinska tehničara za zaprimanje sanitetskih prijevoza,
- 1 medicinski tehničar za zaprimanje i disponiranje dijaliza (radnim danom i subotom u vremenskom periodu od 06 – 13h).

Radno mjesto liječnika za prijam hitnih liječničkih poziva opremljeno je osobnim računalom sa specifičnom aplikacijom koja omogućuje primjeren i brz unos podataka o događaju te

geokodiranje mjesta događaja na digitalnoj karti grada Zagreba. U sustav je integrirana telefonska centrala što omogućuje da se podizanjem slušalice na računalu automatski otvara obrazac za upis podataka o pacijentu i mjestu događaja te se automatski i trenutačno bilježi vrijeme poziva preuzetog od telefonske centrale. U sustav je uključen i uređaj za snimanje razgovora te postoji mogućnost preslušavanja obavljenih razgovora.

Liječnik na prijmu hitnih poziva može:

- zaprimiti poziv za hitnom intervencijom kojeg prosljeđuje disponentu,
- dati odgovarajući savjet pacijentu tj. pozivatelju,
- uputiti pacijenta (pozivatelja) da zatraži pomoć odabranog liječnika obiteljske medicine,
- u slučaju „zalutalog” poziva iz udaljenog područja zaprimiti poziv i proslijediti ga nadležnoj službi izvan područja djelovanja službe Zavoda.

Liječnik trijažira pozive te se timovi upućuju na intervenciju s obzirom na stupanj hitnosti:

1. stupanj hitnosti: tim se odmah upućuje na intervenciju,
2. stupanj hitnosti: tim se upućuje na intervenciju čim je prije moguće,
3. stupanj hitnosti: tim se upućuje na intervenciju kada to uvjeti službe omogućavaju,
4. kućne posjete: intervencije koje po procjeni liječnika na telefonu 194 pripadaju u nadležnost liječnika obiteljske medicine.

Radna mjesta medicinskih tehničara koji zaprimaju pozive za sanitetskim prijevozima (br. telefona 6302-944) opremljena su računalima s posebnom aplikacijom za zaprimanje ove vrste poziva.

Treći medicinski tehničar zaprima i disponira pozive za dijalize te je to radno mjesto opremljeno i posebnom aplikacijom na računalima za dijalize.

Disponiranje intervencija

Svakodnevno od 00 do 24 h na terenu je 13 vozila za hitne intervencije te promjenjiv broj vozila za sanitetske prijevoze i dijalizu (35 timova raspoređenih tijekom 24 sata). Disponent je odgovoran za predaju primljenih poziva terenskim ekipama te upućuje timove na mjesto događaja uzimajući u obzir: stupanj hitnosti i trenutačni razmještaj ekipa na terenu.

Svaki disponent koristi jednu konzolu za radijsku govornu komunikaciju sustava TETRA, čime je omogućena kvalitetna komunikacija s terenskim timovima uz visok stupanj zaštite od ometanja komunikacije. Uporabom ovog sustava moguć je odabir selektivnog poziva, alarmiranja, poziva u pomoć te ulaza u telefonsku mrežu.

Radna mjesta disponenta opremljena su računalima s posebnima aplikacijama koje omogućuju:

- preuzimanje poziva zaprimljenog od liječnika ili medicinskog tehničara na prijmu poziva sanitetskih prijevoza, - prikaz liste primljenih i dodijeljenih poziva sa svim podacima koje poziv sadržava,
- geokodiranje mjesta događaja te lokacija javnih mjesta od posebnog značenja ili namjene (bolnice, škole, sportske dvorane, ambulante, trgovački centri itd.)
- prikaz disponentskih lista za svaki pojedini tim,

- automatizirano praćenje svih vozila s prikazom položaja na digitalnoj karti (različite ikone koje prikazuju slobodna vozila, vozila zauzeta u dolasku na intervenciju, vozila zauzeta intervencijom na mjestu događaja...),
- praćenje vremena čekanja na intervenciju.

Zaključak

Puštanjem u rad ovog sustava otvara se mogućnost povezivanja kako s drugim zdravstvenim ustanovama (bolnicama, domovima zdravlja – centrima obiteljske medicine) tako i s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (HZZO) u cilju što kvalitetnije, brže i točnije izmjene podataka vezanih uz pojedinog pacijenta.

CareMonX eTriage je aplikacija namijenjena „trećim osobama“ za uporabu, primjerice određeni bolnicama ili bazama hitne medicinske pomoći. Klinička bolnica „Sv. Duh“ prva je bolnica u Zagrebu koja je izravno povezana s timovima HMP na terenu i ima mogućnost primanja podataka o pacijentu i prije njegovog dolaska.

Liječnici u hitnom bolničkom prijemu mogu u svakom trenutku odabrati i pregledati na jednom od terminala u svojim ordinacijama podatke o pacijentu koji se transportira u bolnicu. Kad liječnik HMP unese podatke omogućuje se adekvatan prijam u bolnicu i učinkovitije zbrinjavanje kritično bolesnog pacijenta.